

TWEĠIBIET TAL-KUMMISSJONI EWROPEA

GĦAR-RAPPORT SPECJALI TAL-QORTI EWROPEA TAL-AWDITURI

Durabbiltà fl-iżvilupp rurali: il-biċċa l-kbira tal-proġetti jibqgħu operazzjonali għall-perjodu meħtieġ, iżda jeżistu opportunitajiet biex jinkisbu riżultati aktar dejjiema

Werrej

SOMMARJU EŻEKUTTIV (il-Paragrafi I-VI).....	2
INTRODUZZJONI (il-Paragrafi 1-14).....	3
AMBITU U APPROĊĊ TAL-AWDITJAR (il-Paragrafi 15-19)	3
OSSERVAZZJONIJIET (il-Paragrafi 20-65)	4
KONKLUŻJONIJIET U RAKKOMANDEZZJONIJIET (il-Paragrafi 66-70)	6
Rakkomandazzjoni 1 – Jiġi mmirat aħjar l-infiq fuq proġetti vijabbli.....	6
Rakkomandazzjoni 2 – Jiġu mmitigati r-riskji ta’ devjazzjoni tal-assi ffinanzjati għall-użu personali	6
Rakkomandazzjoni 3 – Jiġi sfruttat il-potenzjal ta’ bażijiet kbar ta’ <i>data</i> għall-evalwazzjoni.....	7

Dan id-dokument jippreżenta t-twegibiet tal-Kummissjoni Ewropea għall-osservazzjonijiet ta’ rapport speċjali tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri, f’konformità mal-Artikolu 259 tar-[Regolament Finanzjarju](#) u li għandu jiġi ppubblikat flimkien mar-rapport speċjali.

SOMMARJU EŻEKUTTIV (il-Paragrafi I-VI)

Twegiba Komuni tal-Kummissjoni:

Matul il-perjodi ta' programmazzjoni 2007-2013 u 2014-2020, il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) ikompli jappoġġa attivitajiet mhux agrikoli diversifikati u jhegġeġ investimenti pubbliċi u privati fiż-żoni rurali, inkluża l-infrastruttura f'konformità mal-prijoritajiet Ewropej għall-iżvilupp rurali. F'konformità mal-prinċipju ta' ġestjoni kondiviża, l-appoġġ huwa pprovdut fi Programmi nazzjonali jew reġjonali tal-Iżvilupp Rurali, fejn l-Istati Membri u l-Kummissjoni huma responsabbli għall-ġestjoni u l-kontroll, u l-Istati Membri huma meħtieġa jieħdu l-miżuri kollha neċessarji, inklużi l-miżuri leġislattivi, regolatorji u amministrattivi, biex jiżguraw li l-azzjonijiet iffinanzjati mill-baġit tal-UE jiġu implimentati b'mod korrett u effettiv u f'konformità mar-regoli applikabbli tal-UE u dawk nazzjonali.

Il-Kummissjoni tqis li huwa kruċjali li ssir distinzjoni bejn ir-rispett tal-perjodu ta' durabbiltà legalment meħtieġ u l-valutazzjoni tal-impatt aktar fit-tul tal-proġetti appoġġati li jibqgħu operazzjonali lil hinn mill-perjodu legalment meħtieġ. Ir-rekwiżiti ta' durabbiltà, stabbilti fl-Artikolu 72 tar-Regolament (KE) 1698/2015 għall-perjodu 2007-2013 u fl-Artikolu 71 tar-Regolament (UE) 1303/2013 għall-perjodu 2014-2020, ġew miftiehma kif xieraq mil-leġislaturi, u ma hemm l-ebda bażi ġuridika għal talba sistematika tal-operat – u lanqas għal monitoraġġ – tal-proġetti lil hinn mill-perjodu ta' durabbiltà legalment meħtieġ. Dan jinvolvi wkoll piż amministrattiv eċċessiv għall-amministrazzjonijiet nazzjonali.

Il-Kummissjoni tqis li huwa pożittiv li ħafna proġetti appoġġati jibqgħu operazzjonali għal snin wara l-perjodu ta' durabbiltà legalment meħtieġ. Il-Kummissjoni tqis li l-miżuri ta' diversifikazzjoni jwasslu għal diversifikazzjoni fit-tul fiż-żoni rurali, u li l-għeluq ta' xi negozji, jew il-waqfien ta' proġetti appoġġati, ma humiex neċessarjament minħabba li l-proġett inizjali kien nieqes mill-vijabbiltà ekonomika. Il-Kummissjoni tqis li dawn is-sejbiet jibbenefikaw minn analizi ulterjuri, pereżempju billi jsir tqabbil mad-*data* generali għall-vijabbiltà ekonomika f'dawk is-setturi, ma' negozji li ma rċevewx finanzjament pubbliku u maċ-ċiklu tal-ħajja medju tagħhom, kif ukoll ma' fatturi esterni possibbli oħra li setgħu affettwaw il-proġetti appoġġati, bħal xejriet makroekonomiċi.

L-appoġġ għal proġetti simili huwa previst fl-ambitu tal-Politika Agrikola Komuni (PAK) il-ġdida 2023-2027, li l-objettiv generali tagħha huwa li ssaħħaħ in-nisġa soċjoekonomika taż-żoni rurali. F'konformità mal-"Mudell ta' Implimentazzjoni Ġdid" kif rifless fir-Regolament (UE) 2021/2115 u fir-Regolament (UE) 2021/2116, il-PAK il-ġdida 2023-2027 għandha l-għan li jkollha prestazzjoni u riżultati aħjar fid-dawl tal-objettivi tagħha. Il-qafas legali tal-UE huwa inqas preskrittiv dwar ir-regoli applikabbli direttament għall-benefiċjarji, li jhalli aktar flessibbiltà għall-Istati Membri biex jipplanaw l-appoġġ u jstabbilixxu kundizzjonijiet ta' għajjuna rilevanti skont il-ħtiġijiet u l-kuntesti nazzjonali. Fil-pjanijiet Strateġiċi tal-PAK, huwa għalhekk f'idejn l-Istati Membri li jipproponu rekwiżiti rilevanti ta' durabbiltà xierqa għat-tipi differenti ta' intervent. Fil-valutazzjoni tagħha tal-pjanijiet, il-Kummissjoni tagħti attenzjoni dovuta lill-adegwatezza tal-miri u lill-istrategija generali tal-appoġġ ippjanat, kif ukoll lit-tfassil tal-interventi proposti. Barra minn hekk, il-Kummissjoni hija lesta li tappoġġa l-iskambju bejn l-Istati Membri biex tittejjeb il-vijabbiltà ekonomika tal-proġetti aktar fit-tul.

Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjonijiet.

INTRODUZZJONI (il-Paragrafi 1-14)

Tweġibiet tal-Kummissjoni:

07. Filwaqt li l-istudju ta' evalwazzjoni jasal għal ċerti konklużjonijiet, ir-rapport innifsu ma jeskludix il-kontribut pożittiv¹ għad-diversifikazzjoni rurali ta' proġetti li l-QEA tissuggerixxi li huma limitati.

Ara wkoll it-tweġiba tal-Kummissjoni għall-paragrafu 61.

10. F'konformità mal-prinċipju ta' ġestjoni kondiviża, l-Istati Membri u l-Kummissjoni huma responsabbli għall-ġestjoni u l-kontroll tal-Programmi tal-Iżvilupp Rurali f'konformità mar-responsabbiltajiet rispettivi tagħhom stabbiliti fir-Regolament (UE) 1303/2013 u fir-Regolament (UE) 1305/2013 u fir-Regolament (KE) 1698/2005. L-Istati Membri għandhom jieħdu l-miżuri kollha meħtieġa, inklużi l-miżuri legiżlattivi, regolatorji u amministrattivi, biex jiżguraw li l-azzjonijiet iffinanzjati mill-baġit tal-UE jiġu implimentati b'mod korrett u effettiv u f'konformità mar-regoli applikabbli tal-UE u dawk nazzjonali.

11. Ir-Regolament (UE) 2021/2115 jipproponi mudell ta' implimentazzjoni ġdid, li jinvolvi bidla mill-konformità lejn ir-riżultati u l-prestazzjoni, billi jagħti aktar flessibbiltà lill-Istati Membri fir-rigward tal-implimentazzjoni.

Ara wkoll it-tweġibiet tal-Kummissjoni għas-Sommarju Eżekuttiv.

12-13. It-tweġiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 12 u 13:

Fir-rigward tar-rekwiżiti ta' durabbiltà fil-Pjanijiet Strateġiċi tal-PAK għall-2023-2027, il-Kummissjoni tneġġeg lill-Istati Membri biex, fejn xieraq, jinkludu dispożizzjonijiet bħal dawn fil-Pjanijiet tagħhom u jadattawhom għat-tip ta' intervent inkwistjoni.

Għall-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020, ir-rekwiżiti ta' durabbiltà jvarjaw. L-Artikolu 71 tar-Regolament (UE) 1303/2013 jipprevedi rekwiżiti ta' durabbiltà (ta' rilokazzjoni tal-kumpanija barra mill-UE) ta' 5 snin, ta' 3 snin u ta' 10 snin wara l-pagament finali lill-benefiċjarju jew fil-perjodu ta' żmien stabbilit fir-regoli dwar l-għajjnuna mill-Istat.

AMBITU U APPROĊĊ TAL-AWDITJAR (il-Paragrafi 15-19)

L-ebda tweġiba mill-Kummissjoni.

¹ Sintezi tal-evalwazzjoni *ex post* tal-Programmi tal-Iżvilupp Rurali (RDP) tal-2007-2013 - Studju ta' Evalwazzjoni. (p16)

OSSERVAZZJONIJIET (il-Paragrafi 20-65)

Twegibiet tal-Kummissjoni:

21-23. It-twegiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 21 sa 23:

Il-Kummissjoni tinnota li l-popolazzjoni inkluża fil-kampjun ta' 879 proġett ta' akkomodazzjoni turistika kienu ffinanzjati kollha matul il-perjodu 2007-2013 u kollha kienu jissodisfaw ir-rekwiżit ta' durabbiltà ta' 5 snin, u għalhekk issodisfaw ir-rekwiżit legali f'dak ir-rigward.

Barra minn hekk, il-Kummissjoni tfakkar li hemm fatturi esterni addizzjonali li jiddeterminaw iċ-ċiklu tal-ħajja ta' intrapriża lil hinn mill-elementi diskussi mir-rapport.

24-27. It-twegiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 24 sa 27:

Il-Kummissjoni tenfasizza li l-biċċa l-kbira tal-proġetti inklużi fil-kampjun irrispettaw ir-rekwiżit ta' durabbiltà legali. Informazzjoni dwar ir-raġunijiet għaliex xi wħud mill-proġetti ma għadhomx operazzjonali, kif ukoll tqabbil maċ-ċiklu normali tal-ħajja ta' negozji simili li ma rċevewx finanzjament pubbliku, tkompli tinforma l-valutazzjoni.

33. Il-Kummissjoni tinnota li l-proġetti kollha msemmija fil-kaxxa 2 waqfu wara l-perjodu ta' durabbiltà legali tagħhom, inklużi dawk iż-żewġ proġetti li operaw għal inqas minn ħames snin.

36. Kif jidher fil-Figura 5, fl-ambitu tal-qafas legali 2014-2020, ir-regoli nbidlu meta mqabbla mal-qafas legali 2007-2013 b'tali mod li l-perjodu ta' durabbiltà jibda mill-pagament finali tal-proġett. Dan irriżulta f'perjodu ta' durabbiltà aktar xieraq u kien ifisser li s-sitwazzjonijiet bħal fl-eżempju mill-Bulgarija ġew evitati fil-perjodu 2014-2020.

38-46. It-twegiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 38 sa 46:

Il-kriterji tal-għażla jġu stabbiliti biex jagħtu prijorità u jintgħazlu proġetti ta' kwalità għolja fid-dawl tal-kontribut għall-oġettivi. Madankollu, sabiex jittejjbu l-possibiltajiet ta' vijabbiltà ekonomika fit-tul tal-proġetti appoġġati, jeħtieġ li dawn ikunu akkumpanjati minn valutazzjoni kwalitattiva li ssir għal kull applikazzjoni mill-aġenzija tal-pagamenti. L-impatt fit-tul tal-proġetti appoġġati jiddependi wkoll minn għadd ta' fatturi esterni.

Fil-perjodu 2014-2020, fil-gwida tagħha tal-Istati Membri, il-Kummissjoni ziedet l-enfasi fuq l-użu xieraq tal-kriterji tal-għażla, meta mqabbel mal-perjodu 2007-2013, sabiex tiżgura trattament ugwali tal-applikanti, użu aħjar tar-riżorsi finanzjarji u mmirar ta' miżuri f'konformità mal-prijoritajiet tal-Unjoni għall-iżvilupp rurali u mal-qafas legali. Il-Kummissjoni se tkompli bl-isforzi tagħha biex tiżgura l-iskambju ta' prattiki tajbin fost l-Istati Membri wkoll għall-użu tal-kriterji tal-għażla fil-Pjanijiet Strateġiċi tal-PAK 2023-2027. Fil-każ ta' nuqqas ta' rispett tar-rekwiżiti min-naħa tal-benefiċjarji, taħt ġestjoni kondiviza huwa f'idejn l-awtoritajiet responsabbli biex jieħdu azzjoni f'konformità mar-regoli għall-penali u l-irkupri. Il-Kummissjoni tawditja wkoll ir-rispett tar-rekwiżiti min-naħa tal-Istati Membri. F'każ ta' nuqqasijiet fis-sistemi ta' ġestjoni u ta' kontroll tal-Istati Membri, il-Kummissjoni tista' tipproponi korrezzjonijiet finanzjarji.

Il-Kummissjoni tindika li l-eżempju fil-kaxxa 5 huwa spjegazzjoni tas-sitwazzjonijiet ta' ħolqien artifiċjali (possibbli) ta' kundizzjonijiet (klawżola ta' ċirkomvenzjoni fl-Artikolu 60 tar-Regolament (UE) 1306/2013) jew saħansitra ta' mgiba frawdolenti.

52. Il-Kummissjoni tkegħegħ lill-Istati Membri jipprovdu appoġġ fl-għamla ta' strumenti finanzjarji, b'hal self u garanziji, b'mod partikolari għal investimenti ekonomikament vijabbli li jiġġeneraw dħul għall-benefiċjarju.

54-55. It-tweġiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 54 u 55:

Taħt ġestjoni kondiviza, hija r-responsabbiltà tal-awtoritajiet nazzjonali li jikkontrollaw il-proġetti ffinanzjati mill-Fondi tal-UE u li jinstigaw irkupri f'każ li r-regoli tal-UE u/jew dawk nazzjonali ma jkunux ġew segwiti. Il-korp nazzjonali taċ-ċertifikazzjoni jawditja l-infiq fuq l-iżvilupp rurali fuq bażi annwali. Barra minn hekk, il-Kummissjoni twettaq awditi bbażati fuq ir-riskju fl-Istati Membri biex tivverifika l-konformità mar-regoli.

Fir-rigward tal-kwistjonijiet identifikati mill-QEA fir-Rumanija u fil-Bulgarija, il-Kummissjoni tixtieq tindika li, għall-Bulgarija, l-awtoritajiet Bulgari nedew proċeduri ta' rkupru relatati ma' fondi mħallsa mhux kif suppost li kienu diġà bdew wara l-korrezzjoni finanzjarja tal-2017 mill-Kummissjoni li segwiet awditu tad-DĠ AGRI. Madankollu, il-proċeduri ta' rkupru huma kumplessi minħabba li l-maġġoranza l-kbira tal-benefiċjarji soġġetti għal irkupri ressuq lill-awtoritajiet Bulgari l-Qorti. Barra minn hekk, ġew ipprezentati bosta lmenti lill-Kummissjoni u lill-Parlament Ewropew minn xi wħud minn dawn il-benefiċjarji. Il-Kummissjoni qed tivvaluta dawn l-ilmenti.

Fir-rigward tal-perjodu ta' programmazzjoni preċedenti 2007-2013, il-miżuri relatati mal-akkomodazzjoni turistika (essenzjalment il-miżuri 311, 312 u 313) ġew awditjati mill-Kummissjoni (mill-2011 'il hawn) f'disa' Stati Membri. F'zewġ Stati Membri ġew identifikati dgħufijiet fl-implimentazzjoni ta' proċeduri xierqa.

Fir-rigward tal-perjodu ta' programmazzjoni 2014-2020, is-Sottomiżura 6.4 (li tiffinanzja wkoll proġetti ta' guesthouses) giet awditjata mill-Kummissjoni permezz ta' 21 awditu li koprew 12-il Stat Membru. F'erba' Stati Membri, il-Kummissjoni sabet dgħufijiet fl-implimentazzjoni ta' proċeduri xierqa. Sa issa ma giet identifikata l-ebda irregolarità mifruxa, għajr is-sitwazzjoni fil-Bulgarija deskritta fil-punt preċedenti.

61-65. It-tweġiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 61 sa 65:

Fir-rigward tad-diffikultajiet biex titkejjel il-firxa tal-kontribut, il-Kummissjoni tenfasizza li r-rapport ta' sintezi² jiddikjara wkoll li "filwaqt li l-konklużjonijiet huma mibnija fuq il-miżuri li għalihom nistgħu ngħidu b'ċertezza li kien hemm kontribut pożittiv għall-obiettiv maħsub, dan ma jfissirx li dawk il-miżuri b'firxa aktar baxxa ta' kontribut jew b'anqas plawżibbiltà kienu inizzjattivi ineffettivi li ma kkontribwewx. Għall-kuntrarju, kif jidher fil-kontributi tal-miżuri individwali, fil-biċċa l-kbira tal-każijiet dawn jirriflettu n-nuqqas ta' konklużjoni ta' rapport ta' evalwazzjoni *ex post* dwar il-kontribut, aktar milli valutazzjoni ta' rapport tal-ebda kontribut jew kontribut baxx. Barra minn hekk, il-firxa tal-kontribut hija korrelatata mal-faċilità tal-kejl ta' dan il-kontribut. Apparti dan, hemm relazzjoni b'saħħitha bejn il-possibbiltà ta' kejl u ż-żmien li fih tkun giet implimentata miżura, billi l-proċess diġà ġie ssimplifikat u t-tekniki u l-approċċi ta' kejl ġew definiti b'mod aktar ċar."

Jekk jogħġbok ara wkoll it-tweġiba tal-Kummissjoni għall-paragrafu 07.

Il-Kummissjoni tenfasizza li l-Istati Membri ma humiex meħtieġa, u minħabba l-għadd kbir ta' proġetti żgħar ma jistgħux ikunu mistennija, li jimmonitorjaw jew jikkontrollaw b'mod sistematiku jekk il-proġetti ta' investiment jibqgħux operazzjonali lil hinn minn dak li huwa l-perjodu ta' durabbiltà legalment meħtieġ. Barra minn hekk, ir-regoli dwar il-protezzjoni tad-*data* jirrestringu l-

² Synthesis of Rural Development Programmes (RDP) ex-post evaluation of 2007-2013 – Evaluation Study, (p16)

kapacità tal-Kummissjoni li twettaq dan il-monitoraġġ direttament. Madankollu, il-Kummissjoni tista' tkegġeg lill-Istati Membri jagħmlu użu aħjar mir-registri kummerċjali jew minn bazijiet tad-*data* kbar oħra.

KONKLUŻJONIJIET U RAKKOMANDAZZJONIJIET (il-Paragrafi 66-70)

Twegibiet tal-Kummissjoni:

66-69. It-twegiba Komuni tal-Kummissjoni għall-paragrafi 66 sa 69:

Il-Kummissjoni taqbel li l-proċedura tal-għażla tista' tittejjeb, b'mod partikolari billi tipromwovi valutazzjoni aħjar skont il-każ tal-kwalità tal-proġetti abbażi tad-deskrizzjoni tal-proġetti tal-benefiċjarji. L-impatt fit-tul tal-proġetti appoġġati jiddependi wkoll minn għadd ta' fatturi esterni, bħal xejriet u krizijiet makroekonomiċi li ma jistgħux jiġu influwenzati mill-proċeduri tal-għażla.

Rakkomandazzjoni 1 – Jiġi mmirat aħjar l-infiq fuq proġetti vijabbli

Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjoni.

Il-Kummissjoni se tiffaċilita l-kondiviżjoni tal-aħjar prattiki bejn l-Istati Membri.

Rakkomandazzjoni 2 – Jiġu mmitigati r-riskji ta' devjazzjoni tal-assi ffinanzjati għall-użu personali

2.A. Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjoni.

Il-Kummissjoni se tkompli taħdem mal-awtoritajiet tal-Istati Membri kif ukoll ma' partijiet ikkonċernati oħra b'mod notevoli fin-*Network* Ewropew futur tal-PAK sabiex tikkondividi u tiskambja l-aħjar prattiki, u b'hekk, tiffaċilita implimentazzjoni effiċjenti tal-politika, bil-għan li jiġi żgurat l-ogħla valur miżjud tal-UE tal-appoġġ ipprovdut. Il-Kummissjoni qed tkegġeg lill-Istati Membri biex, fejn xieraq, jinkludu rekwiżiti rilevanti ta' durabbiltà fil-Pjanijiet Strateġiċi tal-PAK, skont it-tip ta' appoġġ ipprovdut.

B. Il-Kummissjoni se tkompli tkegġeg lill-Istati Membri jipprovdu appoġġ fl-għamla ta' strumenti finanzjarji, bħal self u garanziji, b'mod notevoli għal investimenti ekonomikament vijabbli u li jiġġeneraw id-dħul.

2.B. Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjoni.

70. Ma hemm l-ebda bażi ġuridika li tirrikjedi li l-Istati Membri jimmonitorjaw b'mod sistematiku jekk il-proġetti appoġġati jkunux operazzjonali lil hinn mill-perjodu ta' durabbiltà meħtieġ mir-Regolament (KE) 1698/2005 u mir-Regolament (UE) 1303/2013. Dan joħloq piż amministrattiv eċċessiv fuq l-Istati Membri.

Rakkomandazzjoni 3 – Jigi sfruttat il-potenzjal ta' bażijiet kbar ta' *data* għall-evalwazzjoni

3.A. Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjoni.

Il-Kummissjoni se tgħin lill-Istati Membri jidentifikaw is-sorsi rilevanti ta' informazzjoni u jikkondividu l-aħjar prattiki.

3.B. Il-Kummissjoni taċċetta r-rakkomandazzjoni.